

TABAJDI GÁBOR

BULÁNYI GYÖRGY MEGFIGYELÉSE...

Bulányi György piarista szerzetes a kommunista állambiztonsági szervek egyik leghosszabb ideig számon tartott célszemélye volt. Az ellene folytatott nyomozás elindítója 1946-ban az újságíróként, illetve televíziósként ismertté vált, ám ekkor még debreceni államvédelmi tisztként dolgozó Ipper Pál volt. Az 1952-ben és 1958-ban is súlyos börtönbüntetésre ítélt szerzetes szabadulása után újjászervezett közösségeit 1989-ig megfigyelték és manipulálták. A nyolcvanas években az immár Bokor nevet viselő mozgalom az egyházi/ „klerikális reakció” fő megtestesítője lett, amely ellen „Varjak” fedőnéven országos akciók indultak. A hatalmat elsősorban a közösség autonóm élete, a szabadság hiányaira rámutató kiállása (katonai szolgálatmegtagadás) esetenként nyilvános fellépései, valamint a lengyel példa nyomán a polgári ellenzékkel kialakuló esetleges kapcsolata aggasztotta.

A bulányistákkal, mint az állam és az egyházak eddigre „rendezett” viszonyát zavaró „egyházi szakadárokkal” az MSZMP Politikai Bizottsága is foglalkozott. Így az ellenük folytatott tevékenységről Kádár János is kifejtette álláspontját 1982-ben: „ne korlátozódjék az intézkedés adminisztratív rendszabályokra, mert (...) akkor ezek mind mártírokat gyártnak és híveket szereznek”.

Közben a III/III illetékes vezetői a hálózati személyeken keresztül a mozgalommal szimpatizálók körében különböző bizalomromboló pletykákat terjesztettek, és a teológiai, koncepcionális és személyi ellentétek erősítésére törekedtek. Az ügy dokumentumai az iratmegsemmisítések miatt ma már csak töredékesen lelhetők fel, ám a sok tucatnyi összefoglaló jelentés jól érzékelteti a titkosszolgálati munka céljait és mélységét. Egy 25 évvel ezelőtti napi jelentés:

NOIJ – összefoglaló jelentés, 1988.05.31. (106)*

5. A BM III/III Csoportfőnökség információja alapján jelentettük, hogy a bulányista bázisközösségi mozgalom f. hó 28-án rendezi meg ez évi bokorünnepségét, amelynek fő témája a polgári ellenzékhez való csatlakozás megvitatása. (A résztvevők sokkolása érdekében az összejövetel kezdetére színlelt rendőrségi razzitát terveztek).

Újabb információ szerint f. hó 28-án a budai hegyekben megtartották a hagyományos „bokorünnepet”. Az eseményt az illegáción belül a vártnál kisebb érdeklődés kísérte. (A résztvevők sokkolására tervezett, színlelt rendőrségi razzia megrendezését Bulányi megtiltotta.)

A összejövetel központi témája a „Keresztények részvétele a közéletben” című vita volt. Az elhangzott vélemények alapján a politizálást illetően egységes álláspont nem született, továbbra is – egyházi kereten belül – a mozgalom függetlenségének és egységének megtartásával kívánnak működni. A közéletben való részvételüket a különféle egyesületek és gazdasági közösségek adta lehetőségekkel kívánják biztosítani, amely egyben a mozgalom megújulását és fennmaradását is jelentheti. Az „ellenzékiekkel” való együttműködés egyelőre csak a polgári közszolgálat bevezetésének kivívásáig tudják elképzelni.

Dr. Csapody Tamás ismertette a „Kelet-Nyugat Párbeszéd Hálózat Kör” által az alternatív polgári közszolgálat bevezetésére kidolgozott, az Országgyűlésnek címzett, május 26-i dátumozású alkotmánymódosítási és törvényjavaslatot. A tervezetet a jelenlévők közül többen aláírták.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés:

*

A NOIJ rendszerét a 22/1978. sz. belügyminiszteri parancs hozta létre, és 1979. január 2. és 1990. január 12. között működött. (A rendszert a III/II Csoportfőnökségen kísérleti jelleggel, szűkített bázison már 1978-ban bevezették.) A NOIJ-rendszer kialakításának célja a minisztériumon belüli naprakész és gyors tájékoztatás biztosítása volt. A belügyminiszter-helyettes a fenti számú parancshoz illeszkedő intézkedése szabályozta a tájékoztató rendszer létrehozásával és működésével kapcsolatos részletes feladatokat.

- az információt ellenőrzik, pontosítják;
- tájékoztatják az ÁEH illetékes vezetőit;
- a jövőbeni elképzelésekről további információkat gyűjtenek, és azokat értékelve kidolgozzák az alkalmazható intézkedéseket.

(III/III)

A III/III. Csoportfőnökség, így az "egyházi reakció elhárítás" (BM III/III-1. Osztály) nyolcvanas évekbeli ügyei az iratmegsemmisítések miatt csak töredékesen ismertek. Az állambiztonság fennmaradt napi jelentései ugyanakkor kellő tömörséggel mutatnak rá az egyházügyi adminisztráció és a titkosszolgálati tevékenység kapcsolatára:

NOIJ – összefoglaló jelentés, 1980.05.24. (119)

6. Budapesti Központi Szeminárium hallgatóinak széles körében elterjedt annak a püspöki döntésnek a híre, mely szerint elhalasztják Kocsi György végzős hallgató pappá szentelését, ha nem szakítja meg kapcsolatát a Bulányi-féle illegációval.

Az illegális bázisközösségi mozgalomnak megnyert kispapok az események kapcsán igyekeztek hangulatilag megbontani az intézeti rendet, és 12 kispap aláírásával levelet küldtek több püspök, valamint Dr. Lékai László bíboros részére.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: operatív lehetőségeik felhasználásával lépéseket tesznek, hogy a szeminaristák zöme határolja el magát Bulányi híveitől.

(III/III)